AUI, secţiunea III e, Lingvistică, tomul LIV, 2008

Oralitatea – aspecte sintactice distinctive ale limbii vorbite

de
MARIUS PINTILII

L'article s'intéresse aux effets de l'oralité; l'auteur envisage deux aspects très importants dans la communication orale: «la syntaxe dialoguée» et «la syntaxe mixte». L'étude des aspects syntaxiques spécifiques du roumain parlé implique la prise en considération des perspectives sémantique et pragmatique.

În vederea definirii *faptelor de oralitate*, ne vom raporta la opinia Magdalenei Vulpe potrivit căreia acestea reprezintă „construcţii care se dovedesc a fi dependente de condiţiile specifice de desfăşurare a comunicării orale" (1980, p. 30), altfel spus, „fenomene lingvistice generate de caracterul oral (dialogat şi concret) al comunicării" (v. art. *Dialectal, popular, vorbit*, 1969, p. 186). Aceasta este însă doar una din cele două accepţii ale termenului *oralitate*, cealaltă înscriindu-se în domeniul stilisticii prin desemnarea unei „caracteristici a stilului unor scriitori, determinată de utilizarea de forme şi procedee specifice limbii vorbite", ce „presupune selecţia şi stilizarea elementelor de limbă vorbită, deci o evaluare, dozare şi prelucrare a acestora" (DŞL, p. 363). În articolul de faţă, nu avem însă în vedere această „transpunere stilizată" (v. B. Cazacu, 1966, p. 36) a unor procedee specifice limbii vorbite în discursul scris, ci oralitatea ca termen opus scripturalităţii şi efectele sale în structurarea sintactică discursului oral[1]. În această direcţie, distincţia dintre oralitate şi scripturalitate este subliniată de Maurice Houis prin raportarea la natura perceperii mesajului: „*L'oralité* est la propriété d'une communication réalisée sur la base privilegiée d'une perception auditive du message", pe cînd „*la scripturalité* est la propriété d'une communication réalisée sur la base privilegiée d'une perception visuelle du message" (apud Louis-Jean Calvet, 1984, p. 6).

[1] Pentru a ilustra organizarea sintactică a discursului, am supus interpretării fapte orale de limbă extrase din două corpusuri de texte: *Limba română vorbită în Moldova istorică. Volumul 2. Texte* (2002, coordonat de Klaus Bochmann şi Vasile Dumbravă) şi *Corpusul de limbă română actuală vorbită* (2005, coordonat de Luminiţa Hoarţă Cărăuşu). Trimiterile la textele din LRVMI, II se vor face după acelaşi model adoptat de autorii primului volum. De exemplu, în modelul: I, AMM/ 6, 9-11, se indică localitatea în care s-a efectuat înregistrarea (I = Iaşi), iniţialele autorului transcrierii (Ana-Maria Minuţ), numărul protocolului (6) şi numărul rîndului/ rîndurilor citate (9-11). Totodată, în redarea exemplelor noastre, vom păstra întocmai modul de transcriere (diferit în funcţie de autori). În ceea ce priveşte cel de-al doilea corpus CLRAV, întrucît rîndurile textelor nu mai sînt numerotate, iar majoritatea înregistrărilor de la baza textelor transcrise sînt efectuate în Iaşi, preferăm ca trimiterile la acestea să se realizeze după un alt model decît cel adoptat pentru LRVMI, II. Astfel, o notare precum II-5, p. 165 va indica faptul că exemplul apare la pagina 165, în cel de-al cincilea text al celei de-a doua secţiuni.

BDD-A2521 © 2008 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:52:33 UTC)

Un studiu esenţial consacrat oralităţii îi aparţine lui Walter J. Ong. În *Orality and Literacy. The Technologizing of the Word*, autorul abordează însă relaţia oral-scriptic dintr-o perspectivă mai largă, culturală, fundamentată pe diferenţierea între o oralitate primară („primary orality") şi o oralitate secundară („secondary orality"); dacă primul tip de oralitate corespunde unei culturi neatinse sub nici o formă de cunoaşterea scrisului, cel de-al doilea tip este specific culturilor pe deplin afectate de utilizarea scrisului („writing" fiind un prim nivel al lui „literacy", urmat mai tîrziu de „print") (v. Ong, 1988, p. 1-3). Aplicînd distincţia în cauză la sistemul stilistic al limbii române, Dumitru Irimia identifică coexistenţa, într-un raport special, a limbii române orale prin natură (proprie comunităţii şi culturii populare – limbajul popular) şi a variantei orale/oralizate a limbii scrise (proprie comunităţii şi culturii urbane) cu originea în limba originar-orală şi dezvoltînd diferite raporturi cu limba literară (prin esenţă scrisă) (1999, p. 80). Textele orale din corpusurile supuse analizei corespund, deci, variantei orale/oralizate, dar abordarea acesteia trebuie să pornească de la varianta originar-orală, subiectul vorbitor aparţinînd fiinţial culturii oralităţii primare. Din tratarea printr-o prismă „psihodinamică" a oralităţii realizată de Ong vom reţine doar unele aspecte, fără a insista prea mult asupra raportului gîndire – exprimare de la baza condiţiilor psiholingvistice ale comunicării şi nici asupra discuţiilor privind aşa-numitele „verbal art forms". În acelaşi timp, trebuie să menţionăm că nu intenţionăm o adoptare a unei perspective strict lingvistice asupra unor fapte specifice oralităţii, ci vom recurge deseori la o interpretare semantico-pragmatică, avînd în vedere faptul că enunţul nu va vehicula numai informaţii lingvistice, ci şi informaţii nelingvistice, contextuale/situaţionale[2]. În acest sens, din perspectivă comunicativă, unele fapte ale oralităţii pot fi interpretate ca aspecte ale cooperării sau ale strategiei interlocutorilor. De pildă, în exemplul următor, repetiţiile nu sînt deloc întîmplătoare, acestea reprezentînd tocmai instrumentul încercării emiţătorului de convingere a receptorului de nevinovăţia sa: (1) „Ieu merg la biseicâ şi jur. Dacă iel ari curaj, + au curaa-sî meargî la biserică, ieu merg cu yii. Ieu merg la biserică aaz-,<domle>[şoptit]; […] + + la biserică.+ Dacă ieeu l-am-văzu-pi iel măcar. Dacă m-am întîlnit." (I, AT/ 21, 182-185).

I. Adăugarea (adiţionarea) reprezintă un important principiu în baza căruia sînt construite structurile orale („additive rather than subordonative" – Ong, 1988, p. 37-38). Ong face în acest sens referire la T. Givón care, pornind de la tripartiţia lui Ch. Morris între sintaxă – semantică – pragmatică, asociază structurile orale domeniului pragmaticii, iar pe cele scriptice (construite în baza unor relaţii mai complexe) sintaxei. În lingvistica românească, acest fapt a fost sesizat, printre primii, de Ovid Densusianu care constata că „povestirile ţărăneşti sînt caracterizate mai mult prin alăturări simple decît prin deducţiuni", fraza apărînd „mai mult simplist expozitivă decît abstractă" (1968, p. 415). Această simplitate de organizare sintactică a expunerii în limbajul popular este remarcată şi de Ion Coteanu: „Parataxa şi coordonarea sînt mai des întrebuinţate decît subordonarea, iar aceasta din urmă nu conţine nici pe departe varietatea şi bogăţia de mijloace

[2] Comunicarea orală este prin excelenţă situaţională, caracteristică care, în formularea lui Ong: „situational rather than abstract" (1988, p. 49-57), este pusă în legătură cu tendinţa spre concretizare a vorbitorului în condiţiile plasării sale într-un context comunicativ concret; vezi şi Ionescu Ruxăndoiu, 1999, p. 19.

BDD-A2521 © 2008 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:52:33 UTC)

din limba literară" (v. art. *Aspecte ale limbajului popular actual*, 1963, p. 60-61). Ulterior, comparînd situaţia din graiurile dacoromâne cu cea din limba română literară, Sabina Teiuş observa de asemenea că raportul de coordonare ocupă un loc prioritar (1980, p. 46), insistînd printre altele, asupra construcţiilor adiţionale (*ibidem*, p. 30). La aceeaşi concluzie a predominării propoziţiilor principale asupra frazelor construite prin subordonare ajunge şi Magdalena Vulpe în lucrarea sa consacrată subordonării în dacoromâna vorbită (1980). De altfel, acest aspect al sintaxei limbajului popular poate fi identificat şi în cazul limbii române vorbite[3] în mediul urban şi suburban, fără a exclude însă existenţa frazelor complexe (în discursul persoanelor instruite): (2) „**S-o dus** şî o făcut operaţie la cap şî după operaţie **ş-o revenit** şi… **ş-o revenit** şi **s-o dus**" (B, GP/ 10, 73-74). Este interesant de remarcat că, în acest exemplu, caracterul adiţional al enunţului – ilustrat de dezvoltarea relaţiei de coordonare copulativă la nivelul a cinci propoziţii principale – stă în strînsă legătură cu caracterul său redundant, manifestat în cadrul unei structuri sintactice care revine, prin intermediul repetiţiei, la punctul de plecare: „s-o dus […] ş-o revenit şi ş-o revenit şi s-o dus". Asemenea fenomene sînt numite în literatura de specialitate construcţii sintactice de tip bumerang. În următorul exemplu: (3) „I-am făcut piure [pireu] *ş*-o…pulpî, *şî* chiperi împluţ *şî* i-am dat di mîncari, *şî* l-an hrănit *şi* l-an lăsat" (B, GP/ 10, 100-101), putem observa că adiţionarea se realizează atît în propoziţie, prin relaţia de coordonare copulativă, dezvoltată la nivelul a trei complemente directe („**piure** *ş*-**o pulpî** *şî* **chiperi**"), cît şi în frază, prin relaţia de coordonare copulativă, dezvoltată la nivelul a patru propoziţii principale. De altfel, preferinţa pentru coordonare în construcţia frazei poate fi sesizată în ambele corpusuri de texte (LRVMI, II şi CLRVA): (4) „doctoru Păduri o avut copii la mini *şî* ma-cunoaşti foarti bini *şî* am stat la dînsu *şî* mi-o făcut *şî* pi urmî au plecat la Chişinău." (B, GP/ 2, 106-108).

(5) „deci fiecari copil primea un loc di casî ↑ *şî* ++ aşa *şî* <R eventual eventual construiau PĂRINŢII din timpu' vieţii o CASÎ> *ş*_averea toată o luau fiul cel mai mari ↑ + *şî*_asta o fost într-un fel bini…" (I-3, p. 57).

Chiar şi atunci cînd fraza este construită prin subordonare, vorbitorul are tendinţa de a adăuga mereu noi propoziţii subordonate care intră între ele într-o amplă relaţie de coordonare, tocmai din permanenta dorinţă a acestuia de explicitare, de clarificare a mesajului: (6) „Eu aş vrea […] să fac un apel către toţi ca (h) + să nu folosească droguri *pentru că în primu rînd-afectează sistemu nervos/* ***şi*** *are loc o degradaţie psihică/* ***şi****-asta este foarte periculos pentru sănătate/ (h)* ***şi****-n al doilea rînd ă SIDA este-o boală foarte grea/ care de asemenea afectează tot organizmu/ (h)* ***şi*** *omul nu mai poate scăpa din ghiarele morţii...*" (C, GV/ 14, 9-15).

[3] Ţinînd cont de natura textelor din corpusurile noastre (transcrieri ale unor înregistrări din mediul urban), este mai potrivit să vorbim în articolul de faţă de o *limbă română de uz mediu*. Această sintagmă avansată de Laurenţia Dascălu Jinga desemnează „limba vorbită de persoane cu nivel mediu şi înalt de instrucţie în situaţii predominant informale (dar nu numai) înregistrată în măsura posibilităţilor, sub forma ei cea mai naturală şi spontană" (2002, p. 22). Fără îndoială că actualizarea românei de uz mediu nu se realizează în mod uniform, în texte apărînd, în diferite proporţii, particularităţi ale ideolectelor subiecţilor, care reflectă unele deosebiri regionale sau de grad de instrucţiune între aceştia.

BDD-A2521 © 2008 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:52:33 UTC)

II. În discutarea particularităţilor sintactice ale limbii vorbite, se impune să acordăm o atenţie deosebită celor două aspecte considerate esenţiale de Tatiana Slama-Cazacu în definirea comunicării orale din perspectivă sintactică: **sintaxa dialogată** (1982, p. 211-224) şi **sintaxa mixtă** (1973, p. 155-163; 1982, p. 215-216).

1. În limba vorbită, enunţurile sînt constituite din „secvenţe emise alternativ de interactanţi"; emiţătorul şi receptorul, în interacţiunea lor comunicativă, se află într-o permanentă relaţie de adaptare reciprocă[4], încercînd să facă uz de un context comun, respectînd „regulile unui joc de economie/redundanţă a expresiei în acest context comun […] şi de interpretare contextuală a expresiei" (Slama-Cazacu, 1982, p. 211). Altfel spus, cercetătoarea înţelege prin conceptul de sintaxă dialogată reflectarea în dialog a comportamentului cooperativ al interlocutorilor, mai precis „situaţiile în care replicile din dialog se completează reciproc, formînd o singură unitate sintactică (o propoziţie, o frază)" (*ibidem*, p. 219):

(7) „B: Da, da tata era…
A: Judicat, judicat la-închisoare." (B, GP/ 2, 391-392).

(8) „H: Se profilează […] condiţia sa de + mort printre vii, dar <totuşi> [cuvînt rostit apăsat]
A: mort." (C, GV/ 10, 482-485).

În acelaşi timp, această construire alternativă a enunţurilor se poate datora chiar intenţiei unuia dintre interactanţi. Este cazul dialogului profesor – elev/student în cadrul căruia lăsarea frazei în suspensie de către profesor reprezintă „o strategie didactică de asigurare a interactivităţii":

(9) „A: Deci + [subiectul n.n.] poate fi şi-n altee…
P: Cazuri. [sotto voce]" (I, LB/ 15, 125-126).

(10) „A: întotdeauna ea este alcătuită din ce? […] dintr_un verb copulativ↑ şi dintr_un↑
E: adverb." (II-8, p.194).

Referitor la efectele sintaxei dialogate, unii cercetători constată că disputa pentru rolul de emiţător generează „construcţia <în salt> a enunţurilor", deoarece fiecare dintre protagoniştii care încearcă să îşi asume şi să păstreze acest rol îl întrerupe pe celălalt (v. LRVMI, I, 2002, p. 125):

(11) „A: Deci ââ + într-o primâ faazâ, până-n o mii nouâsuti + nouâze-şi-doi,+ + inerţiyal + + s-a mai păstrat…
C: inerţiya + păstrează-anumite valori..
A: valorile, s-au mai păstra-valorili, cam la-acelaş nivel, cu mici osş'ilaţii + dar după acea [apropiere uşoară a palmelor spre corp] cînd…
C: dezorganizarea ieconomicăă…
A: iefectul + + s-a terminatss,
C: s-a accentuat ââ…" (I, AT/ 24, 271-279).

[4] Kerbrat-Orecchioni operează cu sintagma „sincronizare interacţională", prin care înţelege „ansamblul mecanismelor de <influenţă reciprocă> pe care o exercită interactanţii, mecanisme de acomodare (*d'ajustement*), care intervin la toate nivelele funcţionării interacţiunii comunicative" (apud Hoarţă Cărăuşu, 2003, p. 13-14). Modul în care locutorul îşi planifică discursul reflectă acest permanent „dialog cu Celălalt", în discurs stînd înscrisă relaţia dintre cele două „figuri" (eu şi tu) – cum le numeşte Benveniste (1974, p. 85) – care formează „cadrul figurativ" al enunţării.

BDD-A2521 © 2008 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:52:33 UTC)

Pe de altă parte, observăm că această dispută între interlocutori vizînd însuşirea rolului de emiţător nu se manifestă întotdeauna în virtutea unui principiu cooperativ ci, dimpotrivă, aceasta are la bază uneori impunerea în faţa celuilalt a propriului punct de vedere, pe un fond competitiv. Remarcăm această situaţie în convorbirile purtate în contradictoriu, mai ales în cazul dezbaterilor politice între reprezentanţii unor partide cu ideologii şi interese diferite; nu mai putem vorbi aici de o „construcţie în salt a enunţurilor", ci de *o deconstrucţie* a acestora prin întreruperi repetate:

(12) „A: Haideţ săă +haides-să depăşim ăăă + întrecerea + aceasta + socialistâ: + cine-i pe locu-nt'îi + (h) ăă + realitatea + [roteşte pixul]…

C: Nu + da-acum depindi şi cum pui sondaaj(u); şi ieeu…

A: Zîci aşa, da + realitatea ieste cu totul alta + dec'îît…

C: Nuu; ieu am făcut + referiri la- acest- moment; Haideţ ! sâ depăşim aces-moment." (I, AT/ 45,199-204).

De altfel, în privinţa raporturilor dintre cooperare şi conflict („relation conflictuelle *vs.* consensuelle") în cadrul interacţiunilor verbale, Catherine Kerbrat-Orecchioni susţine în lucrarea *Les interactions verbales (tome II)* că participanţii la comunicare sînt deopotrivă parteneri şi adversari: „Tout comme les jeux, les échanges communicatifs sont à la fois coopératifs et compétitifs" (1992, p. 147). Astfel, deşi, pe parcursul interacţiunii, interlocutorii realizează în permanenţă procese de negociere, de armonizare a comportamentelor lor, structurarea conversaţiilor implică adesea un model conflicual: „le système de tour de parole a un caractère intrinsèquement compétitif" (*ibidem*, p. 148). Dar, acceptarea cooperării şi a conflictului ca fiind două componente necesare în aceeaşi măsură interacţiunii verbale depinde de o anumită dozare a acestora: „d'un côté, l'excès de conflit peut entraîner la mort de l'interaction; mais de l'autre, l'excès de consensus ne mène lui aussi qu'au silence" (*ibidem*).

2. În al doilea rînd, aşa cum am anticipat, desfăşurarea enunţării într-un context situaţional comun implică utilizarea de către locutor – alternativă sau concomitentă – a unor **mijloace de expresie mixte**, verbale, nonverbale/paraverbale, ce afectează structura sintactică a enunţului.

a) Din punctul de vedere al utilizării lor concomitente, pe baza exemplelor extrase, am observat două situaţii posibile. Pe de o parte, mijloacele verbale şi cele nonverbale/paraverbale se susţin reciproc:

(13) „B: Da niş' aşa nu cre-cî poţ [allegro]

M: Nu ?

B: [mimică sceptică, dă din cap a negaţie] + + Nu, nici aşa." (I, LB/ 21, 508-510).

Pe de altă parte, mijloacele nonverbale/paraverbale neagă semnificaţia mijloacelor verbale:

(14) „B: Da o cooş [talpa de pantof n.n.], o faci ca lumea sauuu…

A: E, uo cuos! [tonul sugerează negaţia]" (I, LB/ 29, 19-20).

b) Din punctul de vedere al utilizării lor alternative, mijloacele nonverbale pot substitui părţi din discurs. Astfel, în exemplul: (15) „Văd cî ieşti + + [gest cu rotirea degetului la tîmplă; rîsete]" (I, AT/ 44, 101), gestul vorbitorului completează enunţul fără a mai fi nevoie de alte mijloace verbale (←'Văd că eşti *nebun, sărit de pe fix*'). Uneori, interlocutorul poate răspunde locutorului, utilizînd exclusiv mijloacele nonverbale:

(16) „A: Ş-atunci cari-i soluţia?

B: [mişcă buzele şi ridică umerii a nedumerire]" (I, AT/ 24, 369-370).

BDD-A2521 © 2008 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:52:33 UTC)

Totodată, interlocutorii, situîndu-se într-un context situaţional comun, se află în „contact imediat cu <obiectele> realităţii" despre care ei urmează să comunice. În acest cadru, „indicarea cinetică a unui obiect face superfluă exprimarea lui lingvistică printr-un complement" (v. D. Irimia, 1980, p. 91): (17) „Daţi la mine [*gest cu mîna întinsă*], vă rog ! [M îi întinde nişte hîrtii]." (I, AM/ 5, 1-2).

În consecinţă, este recomandabil ca cercetarea aspectelor sintactice specifice limbii române vorbite să nu se axeze exclusiv pe dimensiunea sintactică a faptelor de limbă, ci să implice şi dimensiunea semantico-pragmatică (comunicativă).

Izvoare

Bochmann, Klaus/Dumbravă, Vasile (ed.), *Limba Română vorbită în Moldova istorică. Volumul II. Texte*, Leipziger Universitätsverlag, 2000 (LRVMI, II).

Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa (coord.), *Corpus de limbă română vorbită actuală*, Editura Tehnică, Ştiinţifică şi Didactică CERMI, Iaşi, 2005 (CLRVA).

Bibliografie

Bochmann, Klaus/Dumbravă, Vasile (ed.), *Limba Română vorbită în Moldova istorică. Volumul I*, Leipziger Universitätsverlag, 2002.

Benveniste, Émile, *L'appareil formel de l'énonciation*, în *Problèmes de linguistique générale*, II, Gallimard, Paris, 1974.

Bidu-Vrănceanu, Angela/Călăraşu, Cristina/Ionescu-Ruxăndoiu, Liliana/Mancaş, Mihaela/Pană Dindelegan, Gabriela, *Dicţionar de ştiinţe ale limbii*, Editura Nemira, Bucureşti, 2001 (DŞL).

Calvet, Louis-Jean, *La tradition orale*, Éditions Presses Universitaires de France, Paris, 1984.

Cazacu, Boris, *Limbă vorbită, limbă scrisă, stil oral*, în *Studii de poetică şi stilistică*, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1966, p. 29-37.

Coteanu, Ion, *Aspecte ale limbajului popular actual*, în LR, nr. 1, XII, 1963, p. 59-68.

Dascălu Jinga, Laurenţia, prefaţă la *Corpus de română vorbită (CORV). Eşantioane*, Editura Oscar Print, Bucureşti, 2002.

Densusianu, Ovid, *Vorbirea populară din puncte nouă de vedere*, în *Opere I. Lingvistică. Scrieri lingvistice*, Editura pentru Literatură, Bucureşti, 1968.

Hoarţă Cărăuşu, Luminiţa, *Elemente de analiză a structurii conversaţiei*, Editura Tehnică, Ştiinţifică şi Didactică CERMI, Iaşi, 2003.

Ionescu Ruxăndoiu, Liliana, *Conversaţia. Structuri şi strategii. Sugestii pentru o pragmatică a românei vorbite*, ediţia a II-a (revăzută), Editura ALL, Bucureşti, 1999.

Irimia, Dumitru, *Structura stilistică a limbii române contemporane*, Universitatea „Alexandru Ioan Cuza", Facultatea de Filologie, Iaşi, 1980.

Irimia, Dumitru, *Introducere în stilistică*, Editura Polirom, Iaşi, 1999.

Kerbrat-Orrechioni, Catherine, *Les interactions verbales. Tome II*, Armand Colin, Paris, 1992.

Ong, Walter J., *Orality and Literacy. The Technologizing of the Word*. New accents, General Editor: Terence Hawkes Routledge, London and New York, 1988.

Slama Cazacu, Tatiana, *Componente neverbale în secvenţa mesajului (Ipoteza „sintaxei mixte")*, în *Cercetări asupra comunicării*, Editura Academiei, Bucureşti, 1973.

Slama Cazacu, Tatiana, *Structura dialogului: despre „sintaxa dialogată"*, în SCL, XXXIII, 3 mai-iunie 1982, p. 211-224, 301-321.

Teiuş, Sabina, *Coordonarea în vorbirea populară românească*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1980.

Vulpe, Magdalena, *Dialectal, popular, vorbit*, în FD, VI, 1969, p. 181-186.

Vulpe, Magdalena, *Subordonarea în frază în dacoromâna vorbită*, Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică, Bucureşti, 1980.

BDD-A2521 © 2008 Editura Universităţii „Alexandru Ioan Cuza"
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.142 (2026-11-14 17:52:33 UTC)